

Maria L. Bayly
ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

P. 12

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ

ΦΑΝΗΣ ΧΙΛΛ

ΥΠΟ

Ι. ΜΟΣΧΑΚΗ

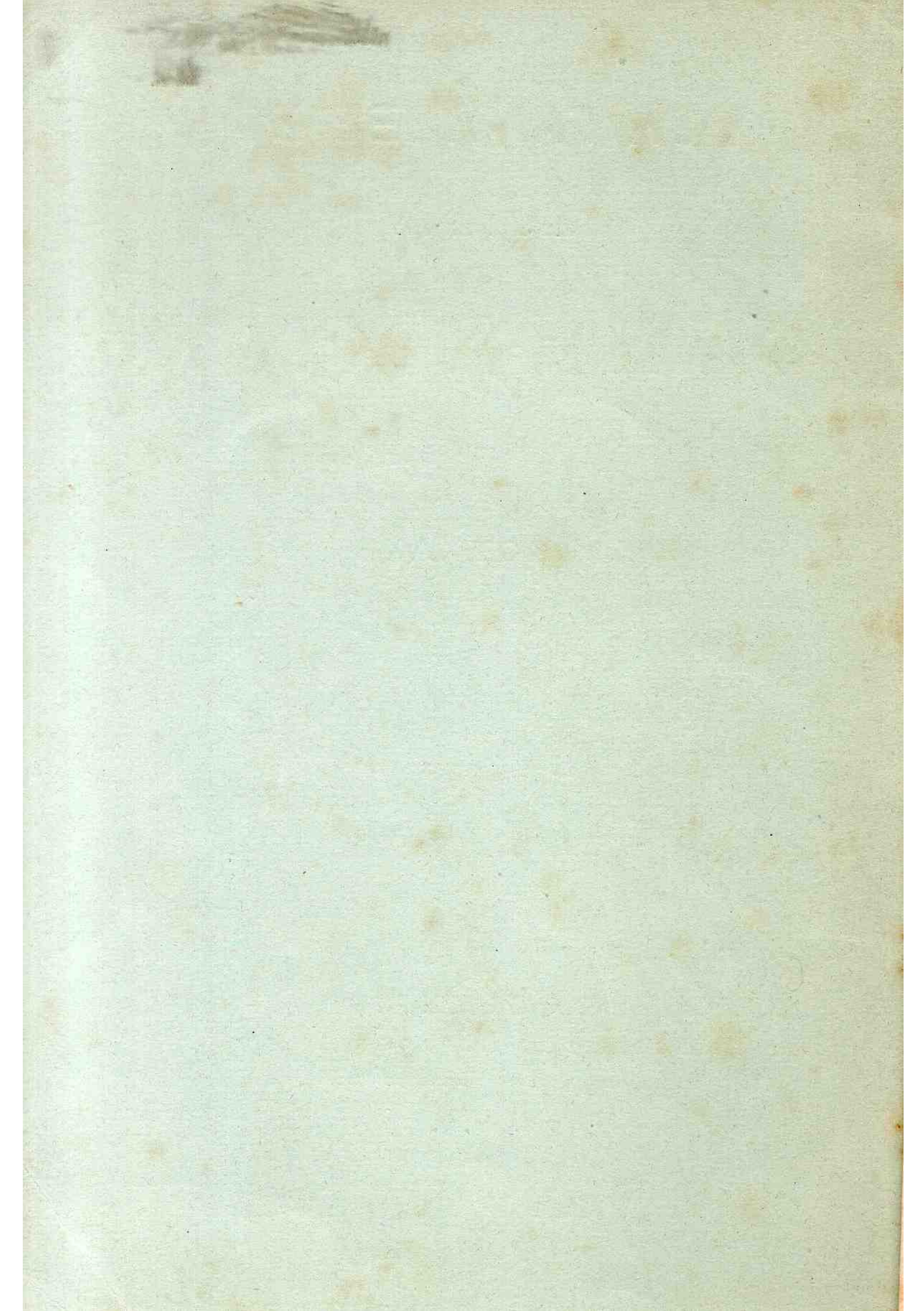

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1884

ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ

ΦΑΝΗΣ ΧΙΛΛ

ΥΠΟ

Ι. ΜΟΣΧΑΚΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

1884

ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ¹

ΤΗΣ

ΦΑΝΗΣ ΧΙΛΛ

« Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκδασιν
τῆς ἀνατροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. »
(Ἑβρ. ιγ'. 7).

Φίλαι μαθήτραι,

Πένθος βαρὺ ὡς νέφος πυκνὸν περικαλύπτει
ἀπὸ τινων ἡμερῶν² τὴν ἡμετέραν σχολήν. Πεν-
θοῦμεν τὴν σεπτὴν καὶ ἐνάρετον ἐκείνην δέσποι-
ναν, ἥτις ἀπῆλθε τοῦ ματαίου τούτου κόσμου,
ἵνα ἐνωθῇ καὶ πάλιν ἐν πνεύματι μετὰ τοῦ ἁοι-

¹ Ἐλέχθησαν ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ Χίλλ πρὸς τὰς μαθη-
τρίδας αὐτοῦ, τῇ 29 Ἰουλίου 1884, ἡμέρα Κυριακῇ.

² Ἡ Φανή Χίλλ ἀπεβίωσε τῇ 24 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἡμέρα Τρίτη.

δίμου αὐτῆς συζύγου, μεθ' οὗ πρὸ πεντηκοντα-
ετίας ἔθηκε τὰ θεμέλια τῆς σχολῆς ταύτης καὶ
συνδιηύθυνεν αὐτὴν ἐπ' εὐλογίαις. Πενθοῦμεν
ἐκείνην, ἥς ὁ βίος ὑπῆρξε πρότυπον ἀληθοῦς χρι-
στιανικοῦ βίου. Πενθοῦμεν ἐκείνην, ἥτις καὶ ἔζη-
σεν ἐν Κυρίῳ καὶ ἀπέθανεν ἐν Κυρίῳ. Πενθοῦ-
μεν ἐκείνην, ἥς ἡ μέχρι βαθέος γήρατος διασω-
θεῖσα γλυκεῖα καὶ ἐπίχαρις τοῦ προσώπου μορφή
ὑπῆρξε πιστὸν ἀπότυπον τῆς ἐσωτερικῆς χαρᾶς
καὶ γαλήνης τῆς καθαρᾶς καὶ χριστιανικῆς αὐ-
τῆς καρδίας. Καὶ δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν
τὴν ἱερὰν ἐκείνην μορφήν; Δυνάμεθα νὰ μὴ μνη-
μονεύωμεν αὐτῆς ἀδιαλείπτως; Ὁ θεῖος Παῦλος
γράφων πρὸς τοὺς ἐν τῇ διασπορᾷ χριστιανοὺς
προέτρεπεν αὐτοὺς νὰ ἐνθυμῶνται, νὰ μνημο-
νεύωσιν ἐν ἀγάπῃ τῶν ἡγουμένων, ἥτοι τῶν
πνευματικῶν προϊσταμένων αὐτῶν, οἵτινες εὐηρ-
γέτησαν αὐτοὺς, διδάξαντες τὸν θεῖον λόγον,
καὶ κατέλιπον αὐτοῖς εἰς μίμησιν τὸν βίον,
μάλιστα δὲ τὴν πίστιν αὐτῶν· « Μνημονεύετε,

λέγει, τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν
ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν
ἐκβάσιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. »
Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀοίδιμος Χίλλ προέστη ὑμῶν
πνευματικῶς· καὶ ἡ ἀοίδιμος Χίλλ εὐηργέτη-
σεν ὑμᾶς διὰ τῆς σχολῆς ταύτης, ἐν ᾗ ἀναπρέ-
φεσθε ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου· καὶ ἡ ἀοί-
διμος Χίλλ κατέλιπεν ὑμῖν τὸν βίον, μάλιστα δὲ
τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ εὐσέβειαν τύπον καὶ ὑπο-
γραμμόν. Ὅφείλετε ἄρα, φίλαι μαθήτριάι, νὰ
μνημονεύητε αὐτῆς ἀδιαλείπτως καὶ πάντοτε νὰ
ἔχητε πρὸ ὑμῶν τὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς ἀφ' ἡμῶν
μεταστάσης, μιμούμεναι τὰ ἔργα καὶ κατ' ἐξο-
χὴν τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ εὐσέβειαν· « Μνημο-
νεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν
ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν
ἐκβάσιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν ».

Καὶ ἡ θρησκεία καὶ ὁ λόγος ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν
τὸ καθῆκον νὰ εὐγνωμονῶμεν πρὸς τοὺς εὐεργέ-
τας ἡμῶν, νὰ ἐνθυμώμεθα μετ' ἀγάπης ἐκείνους,
οἵτινες οὕτως ἢ ἄλλως εὐηργέτησαν ἡμᾶς. Τὸ
καθῆκον τοῦτο εἶνε τοσοῦτον πρόδηλον, ὥστε ἡ
παραμέλησις αὐτοῦ, ἥτοι ἡ ἀχαριστία, προδίδει
καρδίαν κακὴν καὶ διεστραμμένην, καρδίαν ἀνε-
πίδεκτον παντὸς εὐγενοῦς καὶ γενναίου αἰσθήμα-
τος. Ἀλλ' ἂν οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, καθῆκον
ἔχετε, φίλοι μαθήτριάι, καὶ καθῆκον ἱερὸν
νὰ μνημονεύητε μετ' ἀγάπης εὐγνώμονος τῆς
ἀφ' ἡμῶν μεταστάσης αἰοιδίου Χίλλ, ἥτις καὶ
ὑμᾶς καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν εὐηργέτησεν. Ἄν νῦν
ἐν τῇ πληθύϊ σχολείων καὶ διδασκηρίων ἡ σχολὴ
αὕτη γίνεται τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ μυρίων ἀγα-
θῶν πρόξενος, φαντάσθητε πόσον εὐηργέτησε τὴν
χώραν ἡμῶν ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς συστάσεως αὐτῆς,
ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, καθ' ἣν μόλις ἀπαλλαγέν
τὸ ἔθνος ἡμῶν μακροῦ καὶ καταστρεπτικοῦ πο-
λέμου παρίστα ὄψιν φρικαλέαν, τῶν πάντων

ἐστερημένον. Πόσαι μητέρες ἀπανταχοῦ τῆς ἐλληνικῆς γῆς εὐλογοῦσι τὰ ὀνόματα τῶν ἀοιδίων ἰδρυτῶν τῆς σχολῆς ταύτης ! Πόσαι ἑλληνίδες μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας προφέρουσι πάντοτε τὰ ὀνόματα τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ζεύγους ! Ἄν τὸ καθῆκον τοῦ εὐγνωμονεῖν πρὸς τοὺς εὐεργέτας εἶνε ἱερὸν, τὸ καθῆκον τοῦτο ἀποβαίνει τόσῳ ἱερώτερον, ὅσῳ πολυτιμότερα ἢ εὐεργεσία. Ποία δ' εὐεργεσία εἶνε πολυτιμότερα ἐκείνης, ἥτις συνίσταται εἰς τὸ ν' ἀναπτύξῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ κατὰ τὸν νοῦν καὶ κατὰ τὴν καρδίαν, εἰς τὸ νὰ παράσχῃ αὐτῷ τὴν ἀληθῆ παιδείαν, ἥτις ἀνυψοῖ καὶ ἐξευγενίζει αὐτόν ; Ἐχετε ἄρα καθῆκον ἱερώτατον, φίλαι μαθήτριάι, νὰ μνημονεύητε πάντοτε μετ' ἀγάπης εὐγνώμονος ἐκείνης, ἥτις τοιαύτην πολύτιμον εὐεργεσίαν παρέσχεν ὑμῖν διὰ τῆς σχολῆς ταύτης.

Τοὺς εὐεργέτας δ' ἡμῶν ὀφείλομεν οὐ μόνον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντας νὰ ἐνθυμώμεθα. Τὸ καθῆκον μάλιστα τῆς εὐγνωμοσύνης

πρὸς τοὺς τελευτήσαντας εὐεργέτας παρίσταται ἔτι ἱερώτερον, διότι εἶνε ἀπηλλαγμένον πάσης ἐξωτερικῆς πίεσεως, παντὸς τυχὸν ιδιοτελοῦς ὑπολογισμοῦ, εἶνε καθαρὸν προῖόν καρδίας εὐγνωμονούσης. Ἀλλὰ καὶ πλήρες εὐλογιῶν εἶνε τὸ καθῆκον τοῦτο· διότι ἀναμιμνησκόμενοι τῶν ἀπελθόντων ἡμῶν εὐεργετῶν, στρέφομεν κατ' ἀνάγκην τὸ ὄμμα ἀπὸ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰώνια, κατανοοῦμεν εὐχερέστερον τὸ φθαρτὸν καὶ μάταιον τῶν ἐπιγείων, γινόμεθα ὑπέρτεροι τῶν παθῶν, ἀνυψούμεθα εἰς σφαῖραν ἀνωτέραν καὶ πνευματικωτέραν καὶ λαμβάνομεν συνείδησιν τοῦ ὑψηλοῦ ἡμῶν προορισμοῦ. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀπελθόντων εὐεργετῶν γίνεται ἡμῖν παραίτιος λύπης· τοῦναντίον προξενεῖ ἡμῖν αἶσθημα εὐφρόσυνον. Ναί, εὐφρόσυνον εἶνε νὰ μνημονεύωμεν προσφιλεστάτων ὄντων· διότι οὕτω ἐνισχυόμεθα ἐν τῇ πίστει, ὅτι τὰ προσφιλέστατα ἡμῖν ὄντα ἀπέθανον, ἀλλὰ δὲν ἐξηφανίσθησαν, κατέλιπον τὴν γῆν, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς τοὺς οὐ-

ρανοὺς, διελύθη τὸ σῶμα αὐτῶν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἀνῆλθεν εἰς τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, τὸν δοτῆρα τῆς ζωῆς. Ναί, εὐφρόσυτος εἶνε ἡ ἀνάμνησις προσφιλεστάτων ὄντων, διότι ἐξ αὐτῆς γεννᾶται ἐν ἡμῖν τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο αἶσθημα, ὅτι διατελοῦμεν μετ' αὐτῶν ἐν κοινωνίᾳ, ὅτι θὰ ἐπανίδωμέν ποτε αὐτὰ πλασθέντα ὡς καὶ ἡμεῖς ἐπ' ἀφθαρσίᾳ, καὶ ὅτι ἄρα δὲν πρέπει νὰ παρίσταται ἡμῖν οὕτω φοβερός ὁ θάνατος, δι' οὗ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀληθῆ ζωὴν, εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Πόσον δ' ὠφέλιμος ἀποβαίνει ἡμῖν ἡ ἀνάμνησις αὕτη, ὅταν μνημονεύωμεν προσώπων, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμεύωσιν ἡμῖν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν! Καὶ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἡ ἀφ' ἡμῶν μεταστᾶσα ἀοίδιμος Φανή Χίλλ. Μνημονεύουσαι αὐτῆς, φίλαι μαθήτριάι, δύνασθε νὰ λησμονήσητε τὰς περικοσμούσας αὐτὴν ἀρετάς; Μνημονεύουσαι αὐτῆς, δύνασθε νὰ λησμονήσητε τὴν χριστιανικὴν αὐτῆς ἀγάπην, τὴν

ἀθώαν, τὴν παιδικὴν αὐτῆς χαρὰν καὶ φαιδρότητα,
τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἀδιάσειστον αὐτῆς εἰρήνην,
τὴν εὐαγγελικὴν αὐτῆς μακροθυμίαν, τὴν χρη-
στότητα, τὴν ἀγαθωσύνην, τὴν πραότητα, τὴν
ἐγκράτειαν; Μνημονεύουσαι αὐτῆς, δύνασθε μά-
λιστα νὰ λησμονήσητε τὴν ἀληθῆ αὐτῆς εὐσέ-
βειαν, τὴν ζωσαν αὐτῆς εἰς Χριστὸν πίστιν, ἥτις
ὡς ἀδάμας λαμπρὸς ἀπήστραπτεν ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ συμπλέγματος τῶν λοιπῶν αὐτῆς ἀρετῶν;
Τὴν ἀληθῆ ταύτην εὐσέβειαν, τὴν ζωσαν ταύ-
την εἰς Χριστὸν πίστιν τῆς ἀοιδίου Χίλλ ὀφεί-
λετε κατ' ἐξοχὴν νὰ μιμῆσθε, φίλαι μαθήτριάι·
Μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἡ ἀληθῆς εὐσέβεια, ἡ
ζῶσα πίστις, ἥτις ἐκόσμει τὴν ἅφ' ἡμῶν μετα-
στᾶσαν, εἶνε, φίλαι μαθήτριάι, τὸ πολυτιμότα-
τον, τὸ ἱερώτατον, τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν ἐν
τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἔνθα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν πα-
ρέχονται ἡμῖν ἀφορμαὶ πικριῶν παντοειδῶν καὶ
θλίψεων, αἵτινες ἀναστατοῦσι καὶ συνταράττουσι
τὸν βίον ἡμῶν. Ἡ ἀληθῆς εὐσέβεια, ἡ ζῶσα πί-

στις εἶνε βράχος, καθ' οὗ συντρίβονται καὶ δια-
λύονται εἰς ἄφρους τὰ ἄγρια κύματα τὰ ἐκ τοῦ
πολυταράχου τοῦ βίου τούτου ὠκεανοῦ ἐγειρό-
μενα· εἶνε ἡ σωστικὴ κιβωτὸς ἡ σώζουσα ἀπὸ
τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς κακίας καὶ διαφθορᾶς·
εἶνε ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἀντλοῦμεν τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν
τὸ δροσίζον τὴν ἐκ τῶν κόπων καὶ μόχθων
καταπεπονημένην καρδίαν καὶ καταπαῦον τὴν
δίψαν τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἡμῶν ἀναγ-
κῶν. Ἡ ἀληθοῦς εὐσέβεια, ἡ ζῶσα πίστις καθιστᾷ
τὸν ἄνθρωπον ἀγαπητὸν καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις·
ἀναδεικνύει χαρακτῆρας ὄντως εὐγενεῖς καὶ ἐξό-
χους. Ἡ ἀληθοῦς εὐσέβεια, ἡ ζῶσα πίστις ἐνι-
σχύει τὸν ἀσθενῆ γέροντα, προφυλάσσει ἀπὸ πα-
ρεκτροπῶν τὸν νέον καὶ τὴν νέαν, συσφίγγει τοὺς
οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς, ἐξασφαλίζει τὴν εὐημε-
ρίαν τῆς κοινωνίας, χαλινάγωγεῖ τὸν πλούσιον,
ἀνακουφίζει τὸ βάρος τῆς πτωχείας, παρηγορεῖ
τὸν ἐν συμφοραῖς. Ἡ ἀληθοῦς εὐσέβεια, ἡ ζῶσα
πίστις εἶνε, ἐνὶ λόγῳ, πηγὴ πάσης ἀρετῆς, ἀνα-

δεικνύουσα τὸν ἄνθρωπον ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν. Τοιαύτη ἦτο ἡ εὐσέβεια τῆς ἀφ' ἡμῶν μεταστάσης· τοιαύτην εἶχε πίστιν ἡ αἰοίδιμος Χίλλ· ἐντεῦθεν δὲ πᾶσαι αἱ περικοσμοῦσαι αὐτὴν ἀρεταί. Διότι ὅπου ζῶσα εἰς Χριστὸν πίστις, ἐκεῖ καὶ οἱ καρποὶ τοῦ πνεύματος, ἦτοι « ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια » (Γαλ. ε'. 22).

Ἀλλὰ τοιαύτη εὐσέβεια δὲν εἶνε εὐκόλος εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅστις φύσει εἶνε πλάσμα ἀσθενές. Πρὸς ἐνίσχυσιν δὲ ἐν τῇ εὐσεβείᾳ ἔχει ὁ ἄνθρωπος χρεῖαν μάλιστα καλῶν παραδειγμάτων· καὶ τοιοῦτον ζῶν παράδειγμα ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως ἡ ἀφ' ἡμῶν μεταστᾶσα. Ἀλλ' ἵνα τὸ καλὸν παράδειγμα ἐπενεργήσῃ, ἀπαιτεῖται καθαρότης τῆς καρδίας. Μόνον ἐν καρδίᾳ καθαρᾷ καὶ ἀθώᾳ δύναται ν' ἀναφυῇ τὸ εὖοσμον ρόδον τῆς εὐσεβείας. Καρδία πονηρὰ καὶ διεστραμμένη εἶνε ἀνεπίδεκτος ἀληθοῦς εὐσεβείας. Διὸ διατηρήσατε, φίλοι

μαθήτραι, τὴν καθαρότητα καὶ ἀθωότητα τῆς καρδίας ὑμῶν, ἵνα τὸ παράδειγμα τῆς ἀφ' ἡμῶν μεταστάσης ἐπενεργήσῃ ἐφ' ὑμᾶς ἐπ' εὐλογίαις. Διατηρήσατε τὴν καθαρότητα καὶ ἀθωότητα τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ τότε μνημονεύουσαι τῆς αἰοδίου ὑμῶν εὐεργέτιδος, θέλετε δυνηθῆναι μιμηθῆτε τὰς χριστιανικὰς αὐτῆς ἀρετὰς, μάλιστα δὲ τὴν κορωνίδα τῶν ἀρετῶν, τὴν ἀληθῆ αὐτῆς εὐσέβειαν, τὴν ζῶσαν εἰς Χριστὸν πίστιν· « Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀνατροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν ».

Ψυχὰὶ ἱερὰὶ τῶν αἰοδίων ἰδρυτῶν τῆς σχολῆς ταύτης, αἵτινες ἀναπαύεσθε ἐν σκηναῖς δικαίων, περιίπτασθε πάντοτε ἐν μέσῳ ἡμῶν ἀο-

ράτως, καὶ διὰ τοῦ ζῶντος ὑμῶν παραδείγματος
ὑποθάλλετε καὶ ζωογονεῖτε ἐν ταῖς ἀθώαις ταύ-
ταις καρδίαις τὴν ἀληθῆ εὐσέβειαν, τὴν ζῶσαν
εἰς Χριστὸν πίστιν, ἵνα δι' αὐτῆς ἀναδειχθῶσιν
ἄξιοι μαθήτριοι τῆς σχολῆς ὑμῶν ταύτης, κό-
ραι σεμναί, πισταὶ σύζυγοι, μητέρες φιλόστοργοι,
οἰκοδέσποιναι φρόνιμοι, ἀληθὲς σέμνωμα τῆς
πατρίδος ἡμῶν, ἣν τοσοῦτον ἠγαπήσατε, ὑπὲρ
ἧς ἀφιερώσατε ἀπάσας ὑμῶν τὰς δυνάμεις καὶ
τὸν βίον καὶ ἥτις διὰ παντὸς θὰ εὐλογῇ τὸ ἱερὸν
ὑμῶν ὄνομα καὶ μετ' ἐγκωμίων θὰ μνημονεύῃ
ὑμῶν ἀδιαλείπτως. Αἰωνία ὑμῶν ἡ μνήμη!

